

Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

BM-II.059.1.162.2026

Warszawa, /elektroniczny znacznik czasu/

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 15401 Pani Posłanki Barbary Bartuś, w sprawie zapaści demograficznej w Polsce - jednego z najpoważniejszych zagrożeń dla przyszłości Rzeczypospolitej Polskiej, proszę przyjąć poniższe wyjaśnienia.

Zmiany demograficzne postrzegane w wymiarze jednostkowym i społecznym stawiają trudne wyzwania o wielopłaszczyznowym charakterze, dotyczące nie tylko sfery ekonomicznej, ale też psychologicznej, medycznej i społecznej. Spadek dzietności odnotowywany jest w całej Europie, która musi mierzyć się ze wszystkimi wyzwaniami wynikającymi z niekorzystnych trendów demograficznych. Zgodnie z prognozami demografów, w najbliższej przyszłości nie należy spodziewać się istotnej poprawy zapewniającej stabilny rozwój demograficzny.

Mimo, że skala i tempo obserwowanych procesów różnią się w poszczególnych państwach, pewne tendencje pozostają zbieżne, co może wiązać się z ich zakorzenieniem w zjawiskach cywilizacyjnych, kulturowych i społeczno-ekonomicznych, które od kilku dziesięcioleci są udziałem całego świata zachodniego.

Kierownictwo Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wraz z całym rządem prowadzi działania na rzecz ograniczenia tych procesów, konsekwentnie identyfikując bariery i w miarę możliwości ograniczając przeszkody stojące na drodze do podjęcia decyzji o rodzicielstwie.

Aktualnie w resorcie prowadzone są prace analityczne nad wyznaczeniem kierunków działań i przystosowaniem polityk krajowych do zachodzących zmian. Działania te obejmują różne sfery życia i odnoszą się do wielu obszarów. Istotna w tej sytuacji jest współpraca międzyresortowa i spojrzenie na demografię z różnych perspektyw, co umożliwi koordynację działań mających wpływ na kształtowanie polityki demograficznej w kraju.

Jako organ opiniodawczo-doradczy ministra właściwego do spraw rodziny, złożony z grupy ekspertów reprezentujących różne ośrodki, powołano Radę do spraw Polityki Rodzinnej i Demograficznej. Nad koordynacją działań Rządu w obszarze demografii pracuje też powołany w tym celu Międzyresortowy Zespół do spraw Koordynacji Polityki Demograficznej¹.

Już obecnie funkcjonuje wiele prorodzinnych polityk publicznych, na które składają się m.in. ulgi podatkowe, korzystne urlopy związane z rodzicielstwem, dostępność terytorialna i finansowa placówek opieki nad małymi dziećmi, elastyczne formy zatrudnienia dla rodziców małych dzieci, świadczenia rodzinne zapewniające rodzinom bezpieczeństwo finansowe, czy korzystne rozwiązania mieszkaniowe dla młodych. Trzeba przy tym podkreślić, że skuteczności jednego instrumentu polityki rodzinnej nie należy rozpatrywać

¹ (M.P.2026 poz.261).

w oderwaniu od innych towarzyszących mu rozwiązań i szerszego kontekstu społeczno-gospodarczego.

Wprowadzone za kadencji obecnego rządu instrumenty wsparcia pozytywnie wpływają na sytuację gospodarstw domowych wielu rodzin w Polsce, co potwierdzają dane dotyczące ubóstwa skrajnego zamieszczone w sprawozdaniu Rady Ministrów z realizacji ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci w 2024 r. Z publikacji wynika, że zasięg ubóstwa skrajnego wśród dzieci zmniejszył się o ponad jedną trzecią z 9% do 5,8%, a w 2024 r. miał miejsce historycznie najniższy poziom ubóstwa skrajnego wśród rodzin 3+.

Każdego roku Rada Ministrów przedstawia też sprawozdanie z realizacji ustawy z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3. W 2026 r. po raz pierwszy zostanie przedstawione Sejmowi i Senatowi sprawozdanie Rady Ministrów z realizacji ustawy o wspieraniu rodziców w aktywności zawodowej oraz w wychowaniu dziecka – „Aktywny rodzic”.

Warto podkreślić, że m.in. dzięki realizacji programu „Aktywny Maluch 2022-2029” oraz wprowadzonemu ww. ustawą dofinansowaniu do pobytu dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna w bieżącej kadencji sejmu poszerzono dostępność i umożliwiono rozwój instytucji opieki nad najmłodszymi dziećmi, a z mapy jednostek samorządu terytorialnego pozbawionych opieki instytucjonalnej nad dziećmi do 3 roku życia zniknęło 360 gmin. Opłata za pobyt dziecka w żłobku wynosi w tych gminach średnio jedynie 100 zł miesięcznie.

Rząd podejmuje też działania w obszarach dotyczących zdrowia obywateli, mieszkalnictwa, bezpieczeństwa pracowników i tworzenia warunków do godzenia życia rodzinnego z zawodowym. Wśród nich wymienić należy:

- poprawę bezpieczeństwa zdrowotnego pacjentów, w tym kobiet, szczególnie w zakresie zdrowia prokreacyjnego i opieki okołoporodowej;
- program polityki zdrowotnej pn. „Leczenie niepłodności obejmujące procedury medycznie wspomaganej prokreacji, w tym zapłodnienie pozaustrojowe prowadzone w ośrodku medycznie wspomaganej prokreacji, na lata 2024-2028”, do którego zakwalifikowało się ponad 44 tys. par i dzięki któremu uzyskano 24 tys. ciąż oraz urodziło się 10 tys. dzieci;
- zapewnienie dostępu do badań prenatalnych w ramach NFZ;
- powołanie Zespołu do spraw poprawy bezpieczeństwa zdrowotnego kobiet, którego prace koncentrują się m.in. na problematyce wysokiego odsetka porodów drogą cięcia cesarskiego, edukacji przedporodowej, problemie małych w ciąży, edukacji zdrowotnej, przemocy wobec kobiet, tematyce menopauzy;
- ujednoczenie standardu organizacji i zakresu opieki zdrowotnej sprawowanej nad kobietami w okresie ciąży, porodu, połogu i opieki nad noworodkiem we wszystkich podmiotach wykonujących działalność leczniczą, poprawę jakości opieki okołoporodowej, poprawę komfortu i bezpieczeństwa rodzających oraz ich dzieci, które weszło w życie 7 maja 2026 r.²,
- reformę Państwowej Inspekcji Pracy, której przepisami wprowadzono narzędzia zwiększające skuteczność egzekwowania przepisów Kodeksu Pracy,
- rozwiązania spełniające postulaty osób potrzebujących wsparcia przy zakupie mieszkań na własność; program budownictwa socjalnego i komunalnego (BSK), na który Fundusz Doptat w 2026 r. zostanie zasilony kwotą nieco ponad 4 mld zł; rządowy program

² (Dz. U. poz. 1525).

popierania budownictwa mieszkaniowego (SBC) obejmujący preferencyjne kredyty na budowę mieszkań na wynajem o limitowanym czynszu; program „Mieszkanie na Start” realizowany na podstawie ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. o pomocy państwa w ponoszeniu wydatków mieszkaniowych w pierwszych latach najmu mieszkania³. W jego ramach oferowane są dopłaty do czynszu ze środków budżetu państwa dla najemców mieszkań powstałych w ramach inwestycji mieszkaniowych realizowanych przez inwestora we współpracy z gminą,

- program „Mieszkanie bez wkładu własnego” , pozwalający na udzielenie przez Bank Gospodarstwa Krajowego w imieniu Skarbu Państwa gwarancji wkładu własnego przy zaciąganiu kredytu hipotecznego na zakup mieszkania lub domu jednorodzinnego albo jego budowy.

Z wyrazami szacunku

z up. Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej

Aleksandra Gajewska

Sekretarz Stanu

/-kwalifikowany podpis elektroniczny-/

³ (Dz. U. z 2024 r. poz. 1704 z późn. zm.)